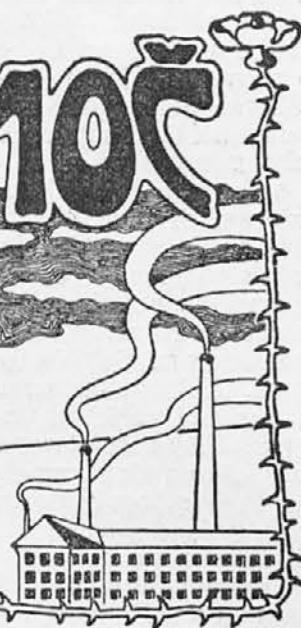

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
: petek. :

Uredništvo in
upravnštvo v
Kopitarjevih
ulicah št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3—
pololetna . . . „ 1.50
četrletna . . . „ 0.75
Posam. šte. „ 0.10

Štev. 37. V LJUBLJANI, dné 13. avgusta 1909. Leto IV.

Kričači.

Nemško časopisje kriči sedaj venomer, o delavnih strankah parlamenta. Seveda so Nemci prvi, ki hočejo parlamentarno »delovati«. A gospoda povdarja tudi venomer da se vladni sistem v korist Slovanov ne sme izpremeniti. Torej za delo uničenja Slovanov, so Nemci pripravljeni. Sedaj, ko je po železni volji slovanskih prvobojevnikov zaključen državni zbor, zavijajo Nemci oči proti nebu sedanje vlade in kažejo na Slovence oziroma na nas Slovence, kot tiste, ki nočemo da deluje državni zbor. To je naravnost smešno. Ravno slovanski poslanci, v kolikor so zastopani v »Slov. klubu«, so dokazali sijajno, pri vseh prilikah, da hočejo delati in so v tem oziru storili tudi svojo dolžnost. Dovolili so proračun in vojaštvo. Glasovali so za poblastilni zakon v letu 1908. Sodelovali so pri nagodbi z Ogrsko. Pridno delali v odsekih. A, ko je prišla na površje sedanja vlada s Hochenburgerjem in Stürgkom in ko ta vlada ni, vkljub soglasnemu sklepu državnega zbora zabranila oderuške »Bosanske banke« ni bilo mogoče slovanskim zastopnikom več mirno gledati takega početja. Vlada, ki ne vpoštevata sklepov državne zbornice, ni mogoča. Vsak poslanec pa bi moral imeti v sebi toliko samozavesti in ustavnega čuta, da bi se upal takemu postopanju na-

sprotovati. Še več. Vlada je mirno gledala in tudi tiho odobravalala dne 4. junija, neopravičeno hrupno obstrukcijo vladnih strank, v svrhu preprečenja glasovanja glede bosanske banke. Ta čin je bil višek povoda za odločni nastop slovanskih poslancev. Hinavščina vladnega in sploh nemškega časopisja je velikanska. Nemci prično z obstrukcijo, vstavijo s tem glasovanje, ki bi bilo tedaj za vlado in oderuho izpadlo neugodno. Drugi dan se bahajo z zmago in se posmehujejo »premaganim«. Ko pa se slovanske stranke, braneče pravico in veljavo parlamenta, upirajo oderuštvi ter zahtevajo edino sredstvo, ki je možno v državi napraviti red, — enakopravnost vseh, jih pa nazivljejo stranke brezdelja in razdora. Taka je dandanes morala Nemcev. Slovani smo brez razlike prepričani, da je pri nas z resnimi socialnimi zakoni in delom treba prav za prav šele pričeti. Zaradi tega hočemo tudi, da se vže skoro odpravi zavora k temu — narodnostno vprašanje. Toda stranke »dela« (?) tega nočejo. Njim je mar le gospodstvo nemštva nad drugimi. Kaj jih briga socialna zavarovalnica? Kaj ureditev razmer rudniškega delavstva? Kaj odprava špekulacije živil? Kaj zakonita ureditev delavskih pogodb in družega varstva? Kakor kažejo razni dogovori — prav nič! Ako se nam ne pusti svobodno gospodariti nad drugimi, raje naj pogine ustava. Tako približno se glasi njih program za »delo«.

Slovanski rodovi v naši državi, smo podobni proletarcu v rokah brezsrčnih kapitalistov. Delaj, plačaj, daj življenje svoje, — toda ne prašaj zakaj, in se ne pritožuj! Bolja mesta in boljše službe so za Nemce. Slovan naj čepi v kotu in se zadovolji z glodanjem obranih kosti. Žalibog, da imamo tudi Slovani nekaj ljudi, ki iz osebnih namenov in iz osebnih koristi delajo tlako sedanji vladji in sedanjim takozvanim strankam »dela«. Zdi se, da je v njih premalo inteligence, da bi mogli resno presojsati škodljivost svojega dela. Ako je temu tako, potem jih to seveda nekoliko opravičuje. Ako pa temu ni tako, potem je pa njihovo početje smatrati namenoma narodno izdajalsko. Zastop-

nik ljudstva, ki izrablja svoje poslanstvo v dosego osebnih namenov, gojufa s tem svoj narod, svoje volivce. »Trd bodi, mož jeklen!« je klical svojedobno Jurčič. Ko bi bil mož vedel, kako ga bodo umeli njegovi »ožji pristaši, morda bi bil pristavil: Ne delaj za svoj žep, ko je treba braniti čast in pravdo naroda! Slov. kršč. soc. delavci želimo odločno, da se razmere spremenijo. Teško pričakujemo zakonov, ki bi nam dali več varstva in več pravic. Toda ne pustimo nikakor, da bi se teptale narodne pravice Slovanov v državi. Zato pa odobravamo postopanje »Slov. kluba« v državnem zboru. Mi vemo, da so naši zastopniki z vsemi silami za delo. Mi vemo, da hočejo izvesti potrebne socialne reforme, kakor hitro bodo Nemci nastopili pot pameti in pravičnosti v narodnem vprašanju. Dokler pa tega ne store, so pa le kričači, ki s kričanjem farbajo ljudstvo, da hočejo delo. Ne dela, gospodstvo nad drugimi hočejo. Naša dolžnost je, da se temu upremo!

KONFERENCA

zastopnikov naših delavskih društev, napovedana 29. t. m. se iz jako tehtnih razlogov preloži, ker so nepričakovano zadržani trije poročevalci. Vršila se bo nepreklicno koncem septembra ali pa začetkom oktobra. Vsa delavska naša društva naj se pripravijo nanjo. Pravčasno jim določimo vabilo s sporedom.

Sklicatelj.

Iz Čakavca.

Draga mi »Naša Moč«!

Morda nisi dobila še nikdar dopisa iz izvoljenega mažarskega kraljestva. Dovolj mi torej kot pridnemu bralcu nekoliko prostora.

Nas zavedne medmurske Slovence, veseli vaš narodni in socialni vzbud. Žalibog mi nimamo prilike in ne moči se tako dvigniti, kot ste se bratje v avstrijski polovici. Pri nas je slovanski življenj v javnosti popolno ubit. Trgovine

dajo kvišku proti nebu, milo proseče usmiljenja . . .

»Same žalosti mu je srce počilo,« se je govorilo drugi dan po vasi.

Tam v mrtvašnici pa leži frančiškan — njen Tone . . .

In bil je zopet pri fari pogreb . . .

Umevno je, da sem rad ustregel njegovim željam . . . Pri tedanjem spoprijateljstvu sva si imela marsikaj povedati in po najinih žilah se je pretakala zopet nekdanja mladeniška kri. Ker pa sem moral kmalu odriniti, sva si krepko stisnila roki k slovesu, prav tako, kakor mnogokrat pred davnim časom . . .

In ločila sva se za vedno . . . Teden dni po tem dogodljaju mi prinese pismonoša mrtvaški list, ki mi je naznanil smrt mojega prijatelja . . .

Solze so mi vdrle po licu, ko sem ga prečital in se spomnil nazaj v pretekla, mlada leta ter si mislil: »Smrt stori konec vsemu dobremu in hudemu v tem življenju.«

In bil je pri fari pogreb . . .

(Konec.)

»Ni ga. Bogve, kje se mudi.« In po licu je tekla solza za solzo . . .

Nič ne skrbi zanj, mati; on je pač preskrbljen za ta in oni svet . . .

Njegova mati pa toči solzo za solzo, vzdihuje, joka, kliče ga . . .

Njega pa ni. Oh, kaj boš počela mati. Pa ne skrbi. Mogoče pride. Saj te ljubi. Ne jokaj, ne vzdihuj! Čakaj!

Njega pa ni . . .

Po sobi je dišalo po voščenihi svečah in mrtvaški duh je posegal vmes . . .

Na mrtvaškem odru pa leži ona, ki ga je čakala noč in dan, dan in noč, a ga ni pričakala.

Kako lepo so sklenjene njene roke, v katerih tiči rožnivenec. Kako le obra zdelajo jamice okrog njenih usten in kako sladak nasmeih jih objema. A njene oči so zaklopljene, ni več prostora v njih za pogled, za solzo — za njenega sina.

»Kako je prepala!« rekaajo žene druga drugi, molijo zanj, poškopje z blagoslovljeno vodo, odidejo in pridejo druge.

Kier pa je prej sedela ona pri peči, vzdihovala in ječala in jokala, sedi zdaj lučarica in njene ustnice molijo molitev za njeno dušo in — njenega sina.

»Molite zanj,« reče sosedinji, »tako mi je še ranjca rekla, potem pa izdihnila.«

In molila je dalje, dalje . . .

Drugi dan pa so jo nesli k počitku . . .

Bilo je že preteklo več ko eden teden, odkar so jo zakopali. Po prašni poti proti fari pa je stopal mlad mož. Globoko je zamišljen . . .

Solnce se je skrilo za gore. Mrak je legel na zemljo. Prasketaje je gorela in ugašala večna luč v cerkvi in dajala blede svetlobo od sebe. Tam pred oltarjem pa kleči in moli, vzdihuje in joka mlad mož — frančiškan — Tone. Dolgo časa moli, vstane naposled in gre iz cerkve . . .

Malo časa nato že kleči in plaka ob materinem grobu . . . Solza za solzo koplja na njeno gomilo, njegove ustnice šepetajo molitev . . .

Poljublja zemljo, pod katero trohni njemu najljubše, najdražje truplo, njegove oči pa gle-

in gostilne ima v svoji roki žid, ki se čuti Mažara. Napisi na vsih javnih prostorih so izključeno mažarski. Narod si je ohranil še svojo govorico, toda se z isto silovitostjo klanja gospodom, katera je žal Slovanom lastna. Trpimo vedoma in nevedoma, največ zadnje. V socialnem oziru mažarsko gospodstvo ni storilo veliko. Vsak pojav se smatra kot nekaka nelojalnost nasproti mažarski državni oblasti in misli. Pri nas še vedno vlada staro načelo, da se človek še le pričinja s plemičem. To tudi ni nič čudno: Plemič gospoduje politično, žid pa gospodarsko. V plemičevih rokah je politična moč, v židovih pa denarna. Seveda se oba čutita pristna Mažara. Žalibog, da tema v narodnem oziru stoji na strani velik del duhovščine. Tako medmurski Slovenci nimamo skoraj nikjer zaslonbe v izobrazbenih stanovih. Kedar nam bode prisijalo lepše solnce? Morda smo tej mizeriji krivi tudi nekoliko sami, ker smo premlačni in preboječi. Pa da bi vsaj v socialnem oziru mogli kedaj priti do boljših razmer, morda bo potem tudi v narodnem bolje. Splošna volivna pravica bi Slovanom v Ogrski brez dvojbe pomagala do boljšega življenja. Boje se namreč Slovanov, pa tudi delavstva. Demokratizem tem aristokratskim domoljubom ne gre, pa ne gre v butice. Sedaj jim je dana vsa oblast, potem bi pa morda marsikaka zvezda otemnela. Dal Bog, da bi to nasilje čimprej izginilo. Trpimo, delajmo in čakajmo.

Vaš Antimažar.

Tobačno delavstvo.

Delavstvo tobačne tvornice ljubljanske!

Opozarjamo Vas, da se vrši

v četrtek 19. t. m.

takoj po končanem delu v prostorih S. K. S. Z. delavski shod, na katerem se sklepa o spomenici, ki se predloži ravnateljstvu. Skrbite, da bo shod tako obiskan, kakor se spodobi.

Umrla je 36 let stara Ivana Černigoj, članica obeh naših organizacij. Zapušča tri še ne preskrbljene otročiče, moža in — novorojenca.

Nekaj, kar zopet ni prav.

Naše delavstvo jako rado kupuje štorje. Prodajalo se je te dni štorje v naši tvornici. K dražbi sta prišla tudi liberalna delavska prijatelja Trpinc in Lovše, ki sta nečuvveno dražila štorje, tako da delavstvu ni bilo mogoče priti do njega. Mi odločno naglašamo, da nikakor ni prav, da se razni odpadki, ki bi jih kupilo tudi delavstvo rado, prodajajo na javni dražbi. Naj bi glavno ravnateljstvo skrbelo za to, da se take stvari, ki jih kupuje rado delavstvo, prodajo tudi res po primerno nizki ceni in ne po dražbi delavstvu. Nikakor se nam tudi ne zdi prav, da včasih izkušajo tudi pri dražbah delavci sami predražiti drugega. Tako se vzbuja med delavstvom zavist. Prosimo ravnateljstvo ljubljanske tobačne tvornice, naj deluje v tem smislu.

Izlet na Sveto Goro. Nepričakovano lepo obnesel se je v nedeljo izlet delavstva c. kr. tobačne tovarne na Sveto Goro pri Gorici. Izletnikov je bilo kakih 480. Krasno je bilo jutro, ko smo dospeli v Gorico nadaljevali

svojo pot skozi Solkan proti M. B. svetogorski. Grede v hrib se je kmalu pokazalo, kedo je še zdravih pluč in čvrstih nog. Čim više smo prišli, tim bogatejša smo vživali veselje in dobroto izleta. Oziraje se v nižavo, se nam je odpiral vedno lepši razgled na mesto Gorica, okolico tja do sinjega Jadranskega morja. Pred nami nas je pa vedno bliže vabila trdnjava Matere božje svetogorske. Nad vse blagodejno vplivalo je na nas lepo, ubrano pritrkavanje svetogorskih zvonov zlasti močni glas 63stotnega velikega zvona. Dasi se je že marsikateri izmed romarjev na vse zgodaj kopal v potu svojega obraza, smo vsi veseli hiteli proti zaželjenemu cilju. Prišedše do svetišča so nas oč. očetje frančiškani kot svoje rojake ljubeznivo sprejeli. — Ko smo se vsi zbrali pred čudodelno M. b. nas č. p. superior z Viča, ki je bil naš soizletnik nagovori in pozdravi kot hribovlazec, ki smo si izbrali Sveto Goro, da si tu okrepimo in osvežimo svoje ude in da se dušno razvedrilo pri M. b. svetogorski. Opisal nam je zgodovino slavnega svetišča, ki je imelo veselo a tudi žalostne dneve. Cerkvi sovražni duh XVIII. stoletja segel je tudi do svetogorskih višav. Razkril in oropal je cerkev, božjo pot pa zaprl. A samo sedem let slavil je ta duh svoje zmagooslavje. Ljudomili cesar Franc II. je vstregel prošnjam pobožnih vernikov in dovolil prenoviti svetišče in obnoviti božjo pot. Lepo je sklepa s zgodovine tega svetišča dokazal, da peklena vrata svete cerkve res ne bodo premagale. Nam je pa dal tolažilno nauk, da bomo tako tudi mi katoliški delavci zmagali nad svojimi sovražniki, ako se bomo čvrsto in neomahljivo držali edino zveličavne matere sv. cerkve. Saj čuje nad nami Ona, ki je bila in bo Pomočnica kristjanov, zlasti pa Mariji vedno udanih Slovencev. — Po govoru smo imeli romarsko sv. mašo. Po sv. maši smo med petjem zato primerne pesmi položili na rakev nepozabnega nam kardinala Mišija krasen, svež venec s slovenskim trakom. Prehitro je mineval čas. Ob 11. uri smo se vsi zbrali pred čudodelno M. B., da se poslovimo od kraja milosti. Vsem so se porosile oči, ko poklekli in so pevke ginljivo zapele: Vse prepeva veseluje . . . Moja duša le žaluje . . . Komaj prišel, že jemati, moram slovo ljuba mati . . . Res težka, ginljiva je bila ločitev od ljube svetogorske M. B., pri kateri smo si olajšali svoja srca, izročili ji nešteto zahval, prošenj itd. Vračaje se z Gore smo se prepričali o moči pripekajočega goriškega solca. Ohladili smo se šele v prijazni cerkvi na Kostanjevici, kjer smo se zbrali k popoldanskemu sv. opravilu. O pol sedmi uri smo že bili vsi na kolodvoru. Vlak nas je peljal mimo sv. Gore. Še smo se ozirali tja, pošiljajoč zadnje pozdrave M. B.. O polnoči bili smo zopet v Šiški, hvaleč Boga in M. B. za srečno vrnitev. Iz srca se tim potom zahvaljujemo glavnemu odboru podpornega društva, ki nam je preskrbel ta lepi izlet, kjer smo si razmajali v svežem zraku svoje ude, v svetogorskem svetišču pa ojačeni prisegli zvestobo svojemu Bogu pod zastavo slovenske katoliške delavske organizacije.

Med brati in sestrami.

Sava. — Nedeljska oslarija liberalcev. — Na skupščini družbe sv. Cirila in Metoda, dne 8. avgusta, se je izjavil jeseniški nadučitelj, da

nikdar kopali v blatu, ki je delež proletarskih otrok. Zato so nežni in lepi, blede in beli liki lilije in so zelo podobni v svojih manirah starim in izkušenim ljudem.

V šolo ne pohajajo z drugimi otroci vred. Kajti lahko se zgodi, da pride ta ali oni v dotiko z delavskim dečkom ali deklico in naleze boho in drugo golazen. Oni imajo domačega učitelja, ki služi slabo plačo in je pod strogimi povelji dolžan pokoravati se naredbam in navodilom svojih treh učencev. Perilo in stanovanje ima njihov učitelj na domu, a hrano ima najeto v bližnji gostilni. V posameznih predmetih, posebno v znanju francoščine, napredujejo otroci izvrstno. Uče se tudi igrati klavir. Najmlajši postane, ako nas ne vara upanje, čez leto in dan velik umetnik. Zato nosi že sedaj na dolgo pristrižene kodre in uživa »Nährsalz für Haare«, ker je priznana resnica, da dolga rast škoduje lasem.

Srednji deček, ljubek in prijeten otrok, se uči posebno rad naravoslovje. Koze in krave še ni videl žive v življenju, a pozna jih dobro po modelih in slikah, kupljenih v prodajalni za učila. (Tudi trpotec in regrat že pozna na sliki.) Zadnje čase mu razlaga učitelj, kako se valijo piščeta, ampak deček je nezrečeno neveden in stvar mu noče v mehko glavico.

je Sava v narodnem oziru izgubljena, da se mora delati le za Jesenice. No tako hudo mu ne moremo zameriti, ker je ves omamjen od alkohola. Trezen gotovo ni bil, ali je pa neveden tako. Morda je pa ta nevednež pral jeseniško birt - politiko, ki je Savo čisto prezrla, niti svojim lastnim pristašem niso privoščili nobenega gosta. Naš popolnoma nič ne briga, kako bodo jeseniški liberalni kričači v narodnem oziru reševali Jesenice. Povemo jim pa, da je Sava bolj narodna kot Jesenice. Kdo je pa delal prvi v narodnem oziru, ali ne delavci, ko se še jeseniškim liberalcem sanjalo ni o tem. Žalostno, če bodo tako magnatje kot je Schray in drugi delali proti nemškemu navalu tako, kot dela Schray. On ima lov v zvezi z Nemci. On hodi fehtat k savskim Nemcem, da bi se zvezali in tako lažje zatirali slovenske delavce. Mu lahko dneve in ure povemo, ko je za tako zvezo fehtal. Drugi liberalni prvaki pa niso nič boljši. Saj se je govorilo v nedeljo po Savi: Hribar je že tu, da bosta s Schrayem podpisala pogodbo. Če bi bil nadučitelj rekel: Jesenice so izgubljene, bi bil bolj zadel, tako se je pa presneto urezal. Kdo je pa dal prostor za otroški vrtec? Mar ne delavci? Ali so ga dali jeseniški liberalci? O drugih oslarijah, ki so jih uganjali liberalci v nedeljo, se nam ne zdi vredno pisati, saj so njih lastni pristaši na Savi tako zabavljali, da se je vragu gnjusilo, še njih klavernega obhoda se niso hoteli udeležiti. Vedite pa nevedni učitelj in vsi junaški liberalci, da smo delavci na Savi bolj narodni kot jeseniški liberalci. Kršč. soc. delavstvo dviga visoko zastavo v verskem in narodnem oziru. Veliko soc. demokratov celo je bolj narodnih, kot jeseniški liberalni kričači. Na Savi ne vlada birt - politika kot na Jesenicah. Zepamni si to jeseniški liberalni štab!

Preska. Tukajšnje delavsko in izobraževalno društvo priredi poseben romarski vlak na Sv. Goro in naprej izlet v Trst v nedeljo 29. avgusta. Šli bomo okoli 11. ure iz Medvod. Vlak se ustavi tudi v Škofji Loki in v Kranju. Popoldan okoli pete ure bomo v Gorici. Potem gremo takoj na Sv. Goro. V ponedeljek zjutraj je tu cerkveno opravilo. Povrnemo se s Sv. Gore ob osmi uri, ob deseti uri smo v Gorici in ob 11 uri nekako se odpeljemo proti Trstu. Ob eni uri bomo v Trstu, kjer si v štirih urah ogledamo mesto in morje in se ob peti uri zopet odpeljemo. Dragi delavci in delavke, udeležite se v oblinem številu tega izleta. Tudi vevško delavstvo uljudno vabimo, naj se nam pridruži. Pridružijo se tudi lahko vsi drugi, ki bi radi videli Trst in morje. Vozni listiki se dobivajo v župniščih v Preski, Smedniku, v Sorri in Št. Vidu nad Ljubljano. Torej pozor! Voznja slane od Medvod tja in nazaj do Medvod samo 6 K 60 v.

Iz Idrije. Pri nas v Idriji sa jako čudne razmere. Skozi dve leti nimamo nič drugega zahtevati, kakor javno čitavnico. Ni nobeden ne lačen in ne žejen in tudi ne nag, je vse v največjem redu, v rudniku in v žgalnici in vse v najboljšem stanju. Gangl je penzionistom priboril to, da niso ničesar dobili. Sedaj manjka samo še javne čitavnice in namesto da bi bila hiša p. l. — potem bi bila Idrija nebesa. Kristan hodi noter vsaki mesec po kronce, pa smo zadovoljni, drugzega tako ne potrebujemo. Kar nam ostane, da ne damo za moko, damo pa A. Kristanu, pa je vse v redu, tako, ali ni to

Gospodski otroci.

Zapisal Anton Erjavec.

Na drobni mizici iz dragocenega mahagonijevega lesa puhti črna kava in njen težki vonj opaja s svojo sladkostjo blede gospo Viktorijo. Pravzaprav bi bilo težko reči, da je madame Viktorija lepa, ampak kdo bi hotel biti tako nesrečen, da bi trdil nasprotno? Gospa ima troje otrok, ki so kakor trije lilijski cvetji in ima težke materinske skrbi, vključ temu hoče biti lepa in ljubi ples. Skoraj bolj ga ljubi kot svoje otroke, kot svoje belo lilijsko cvetje, ki ga ji je podaril Bog tri pomladi zaporedoma. Gospa ljubi tudi svojo toaleta iz bogate in težke svile, bele kakor sneg in lilije. Ona ljubi močno, dehtečo kavo in ljubi cigarete in dolgočasno posedanje v kavarni Evropa. Gospa Viktorija ljubi tudi avtomobil.

Toda mi hočemo govoriti o njenih otrocih. Ljubki so, kakor vsi otroci, ki malokdaj plakajo vsled lakote in še nimajo pokvarjenih želodcev. Tudi vzgojeni so tako, kakor je spodobno gosposkim otrokom; sovražijo namreč iz dna svojih mladih duš vse zamazane otroke, ki jih tuintam vidijo razplakane na ulici, ker oni se zavedajo, da so bili v prvih dnevih svojega življenja zaviti v svičate plenice in se niso

Najstarejšega ne poznam po obrazu. Toda gospa Viktorija je v kavarni pri črni kavi govorila o njem, in zaponnil sem si sledeče:

On hoče postati, ko doraste v moža in ko mu poženejo brki, velik fabrikant. Najel si bo celo vojsko črnoobrvi, rjavih, širokoplečih delavcev in jih bo pognal v tvornico. Iz trdih volovskih žil bo spletel bič in vsakega lenuha bo pretepel do solz. Kajti najgrša pregreha na svetu je lenoba.

»Tako je moj deček — pripomni gospa Viktorija — razložil svoj bodoči poklic tudi našemu gospodu učitelju. Gospod učitelj se je obrnil v steno in zdi se mi, da je zajokal vsled veselja nad takim čudovito nadarjenim učencem«. Meni je ob teh besedah gospe Viktorije zavrela kri.

Poznejše dni sem nekoč srečal domačega učitelja naših gosposkih otrok. Oblečen je bil v oguljen površnik, na katerem so se svetile od daleč posamezne niti. Obraz mu je bil koščten in oči so bile jetične. Nagovoril sem ga:

»Prijatelj, kaj je s teboj?«

»Skorjo kruha bi glodal, če jo imaš.«

Podaril sem mu krono. Pal mi je krog vratu in me je poljubljil.

fest. Pa bolj natanko pogledajmo, ali je vse tako v največjem redu, kakor je dopisnik pisal. Res je vse v redu, ampak vse nasprotno. Nesreče se dogajajo zaporedoma. V enem letu sem jih je bilo prav veliko. Pa nobeden ne izpregovori o zavarovalnici. Sedaj v enem dobrem mesecu so bile kar tri nesreče. 1. julija se je ponesrečil Franc Šulgaj, 7. avgusta Tomaž Kobal, 8. avgusta Rejc in Leopold Alič in ti štirje, ki smo jih sedaj navedli so vsi soc. demokratičnega mišljenja. Ali se bo vzdignil kakšen glas za ponesrečence, za nezgodno zavarovalnico, ki je nujno potrebna. Mislim po svojem mnenju, da bi bilo boljše, da bi občina dala tistih 60.000 K ki jih ima na razpolago za javno čitalnico, za nezgodno zavarovalnico in s tem bi bilo storjeno plemenito delo in mislim da bi se tudi klerikalci temu ne upirali, ker je nujno potrebno. Delavec, če se ponesreči, ima dvajset tednov 60 odstotkov njegove plače, potem gre pa v pokoj. Naj za danes zadostuje, drugič poročam več.

Idrija. Ob desetletnici obstanka Krščanskega gospodarskega društva. Iz zadnjega izkaza smo videli, da je promet od leta do leta počasi rasel, kar je bilo v veselje vsacega člana. Današnji izkaz nam kaže prejemke in izdatke za blago ter vrednost blaga in dolg na blagu vsacega konec leta.

Leto	Prejemki za blago	Izdatki za blago	Vred. blaga koncem leta	Dolg na blagu koncem leta
1899	K 8.909.31	K 12.614.—	K 7.866.86	K 3.333.91
1900	« 33.596.92	« 31.610.62	« 7.906.30	« —
1901	« 60.911.26	« 58.269.88	« 12.674.51	« —
1902	« 91.308.92	« 86.668.23	« 19.662.55	« —
1903	« 104.632.70	« 88.845.89	« 18.984.86	« —
1904	« 100.107.53	« 89.056.63	« 23.268.82	« —
1905	« 98.676.99	« 85.403.80	« 26.430.07	« —
1906	« 111.790.09	« 97.882.—	« 28.830.14	« 2.279.76
1907	« 120.196.36	« 110.590.05	« 36.274.36	« 2.703.86
1908	« 122.295.35	« 103.708.54	« 35.573.—	« 3.310.33

Skupaj K 852.425.34 K 764.648.64

Iz Idrije. Vendar se je zgibalo! Gozdnih delavcev so se po dolgem času vendar spomnili. Malo je sicer primeroma, nekaj pa le. Po odredbi poljedelskega ministrstva so se delavcem nekatere želje izpolnile. Najvažnejše nove doiočbe so naslednje: I. Delavci se delé v stalne in nestalne. Stalni z dnevno plačo 2 K bodo voditelji oddelkov in čuvaji na »grabljah«. Drvarji I. razreda dobé dnevni zaslužek 1 K 80 h, drvarji II. razreda 1 K 60 h. Nestalnim delavcem je odmerjena dnina z 1 K 60 h, vpišejo se pa vsi v zapisnik delavcev. Po tridostiriletnem zadovoljivem delu postanejo stalni. Stalni delavci imajo pravico do drv druge vrste za polovično ceno, in sicer oženjeni do 7 m³, samski do 3½ m³. Vsa dela se bodo oddajala kakor doslej na akord. Z bratovsko skladnico rudniških delavcev ne bodo na novo sprejeti drvarji imeli nobenega stike. — II. Druginjska doklada. V slučaju večje druginje dobé delavci pravico do druginjske doklade, in sicer je merodajna žitna cena v Ljubljani. Ako je kvintal koruze v Ljubljani od 19 do 21 K, dobé drvarji 10% višjo dnino, pri ceni 21 do 23 K 15 %, pri ceni čez 23 K dobé 20%. — III. V boleznih imajo stalni in nestalni drvarji pravico do podpore skozi 26 tednov. Od početka bolezni imajo brezplačno zdravnika in zdravila. Če traja bolezen več kot tri dni, dobivajo drvarji 60 odstotkov svoje dnine, kdor pa je brez lastne krivde postal za delo nezmožen v službi, dobiva skozi 26 tednov polno dnino. Na predlog predlog zdravnika ali oskrbnika ima drvar pravico do prostega zdravljenja in vzdrževanja v bolnišnici skozi štiri tedne, po tem času dobiva redno podporo. Družina nima pravice do brezplačnega zdravljenja. Ta določba je dokaj trda. Zdravnika določa oskrbnništvo, v nevarnosti pomaga zdravnik, ki je pri rokah. Če je kdo iz lastne krivde postal za delo nezmožen (n. pr. vsled tepeža, pijanosti), dobi brezplačno zdravnika in zdravila, ne pa bolniške podpore. Če drvar umrje, dobé njegovi zaostali za pogrebne stroške dvajsetkratno dnino. — IV. Provizije. Vsak stalni drvar, ki je postal za delo nezmožen vsled bolezni, starosti ali ponesrečbi pri delu, ima pravico do provizije, nestalen drvar, če je v službi ponesrečil. Provizija je odmerjena od pet do pet let. Najnižja znaša 200 K, če ima delavec pet do deset let službe, najvišja provizija po 40letnem službovanju znaša za delavce z dnino 1 K 60 h letnih 336 K, z dnino 1 K 80 h letnih 378 K in z dnino 2 K letnih 420 K. Drva ohranjajo kakor v službi. Kdor se je pri delu ponesrečil, predno ima pet let službe, dobi provizijo, kakor bi bil delal deset let, kdor pa postane vsled bolezni ali starosti za delo nezmožen, predno ima pet let službe, dobi odpravnino v znesku 90kratne dnine. Vzroki, da drvar izgubi pravico do provizije, so isti, kakor za delavce, zavarovane pri bratovskih skladnicah. — V. Določbe za vdove in sirote so tudi podobne določbam pri bra-

tovskih skladnicah. Vdove dobé eno tretjino provizije, ki je pristojala možu ob času smrti. Vživa jo do svoje smrti ali zopetne omožitve. Če se zopet omoži, v teku treh let lahko izjavi, ali hoče odpravnino, ali si pridrži pravico do provizije, če bi zopet postala vdova. Če se tekom treh let nič ne izjavi, velja naslednje. Sirote dobe eno šestino očetu pristojne provizije, a skupna vsota provizije vdove in sirot ne sme presežati tri četrtine očetu pristojne provizije. Vživajo jo do izpolnjenega štirinajstega leta. Popolne sirote brez očeta in matere dobé kakor vdove eno tretjino očetu pristojne provizije z isto omejitvijo. Vdova, ki poroči provizionista, ne dobi nobene pokojnine. Pohabljenne sirote vživajo provzijo do smrti, oziroma dokler niso sicer preskrbljene. Vdove in sirote imajo pravico tudi do 4 m³ drva pod istimi pogoji, kakor drvarji v službi. Če umrje drvar, predno ima pet službenih let, dobi vdova 90kratno dnino. Ako se delavec v službi tako poškode, da sledi smrt, se provizija zaostalih podvoji, a le v toliko, da skupna provizija zaostalih ne presega zneska, kakor bi ga ob zadnji dnini najvišje mogel doseči. Ako je mož sam namenoma zakrivil svojo smrt, ne dobi vdova nič. — VI. Prispevkov drvarji ne plačujejo za provizijo nobenih, vse gre iz državnih sredstev. — VII. Službeni red ostané skoro neizpremenjen, kakor doslej. — VIII. Nove določbe veljajo z dnem 1. maja 1909. — Ugodna je torej nova odredba zlasti v tem, da se je poljedelsko ministrstvo končno spomnilo najbolj pozabljenih svojih uslužbencev. Na podlagi te odredbe bode pač mogoče še kaj doseči. Pri tem bodo naši poslanci gotovo šli drvarjem na roko, kakor so doslej vztrajno zanje delali leta in leta, v zadnjih dveh letih posebno državni poslanec Gostinčar.

Trst. Duh časa zahteva, da se tudi nižje ženstvo izobrazuje, ne le v katoliškem, temveč tudi v katoliško - političnem in socialnem smislu. Nekateri, celo vodilni krogi, se temu zelo protivijo, da bi nižje ženstvo čitalo katoliško politične in katoliško - socialne časnike. Menda nas imajo za preveč zabite in nevedne, misleč da bi nam tako berilo le škodovalo. Morda bo še več škode, ako se nam tega ne dovoli. Kolik m se pa mora to zabraniti? Morda le tistim ki so po Marijinih družbah in dekliških zvezah in teh je presneto malo, če pogledamo število vseh službujočih deklet posebno po večjih mestih, še posebno tu v primorskih mestih, kakor Trst, Gorica itd. Res, da je med drugimi ostalimi, starejšimi mnogo brezbriznih, ali strogo vernih, mladih naraščaj pa, ako se mu ne bo dalo primernih društev in berila, je izgubljen, nabožnih knjig ne bo čital. Gospoda, kolikor jo je krščene po rimsko katoliškem obredu, je po večini svobodomiseln, katera udriha po Cerkvi in duhovnikih bolj nego drugoverci, tako, da se dekleta morajo navzeti svobodomiselnega duha, kar pa ti ne morejo spopomeniti, pripomorejo pa soc. demokratični ženini in njih ljubimci, ki hočejo še med dekleti uvesti nekako nezadovoljivo stranko. Zato se marsikdaj med mlajšimi služkinjami čuje »vzdignimo se«, »štraikajmo«, »postavimo se« itd. Ako se temu kaj kmalu ne odpomore, bo le še več nezadovoljnosti in nezvestobe med nasprotnima stranekama. Komur je dano dihati zrak, ki veje sedaj med službujočim osebjem lahko čuti, kako koristno je tudi službujočim dekletam priporočati katoliško časopisje. Ali je temu kaj pomagano, da se nekaterim brani čitanje »Slovenca«, »Naše Moči«, »Primorskega Lista« itd. Druge pa z veseljem prebirajo »Edinost«, »Sočo«, »Primorca«, »Rdeči Prapor« itd. Potem se ne bo čuditi, če bodo tudi Slovenke postale kakor londonske emancipiranke ali pa barcelonske rdeče sodruginje!

Prometna zveza.

Železničarji!

Preteklo je že nad leto dni, odkar smo se zbrali kršč. železničarji na shodu v Ljubljani. Radost je sijala vsem z obraza, ko smo se pozdravljali iz vseh strani lepe slovenske domovine, ko smo govorili skupno besedo v obrambo svojega stanu in si podali roke v skupno delo za kršč. železničarsko organizacijo.

Mnogo se je od tedaj izpremenilo. Naše vrste slovenskih krščanskih železničarjev so se pomnožile in organizacije v več ozirih in v več krajih izpopolnile. Toda za naš modern čas, ni dovolj samo, da smo člani svoje organizacije, treba je tudi, da se živo zanimamo za svojo organizacijo in pazno zasledujemo vsako gibanje, ki je ali v našo korist ali škodo.

Zalibog v tem oziru pa vlada med večino železničarjev neka zaspanost. Soc. demokra-

cija, ki hoče veljati kot edina zastopnica železničarjev, nima resnega namena delati med železničarji v izobraževalnem oziru, kakor tudi nikdar ne poučuje svoje člane o resničnem položaju, v katerem se nahajajo železničarji. Glavni namen soc. demokratičnih voditeljev ni, da bi bili železničarji v vseh stvareh, ki se tičejo železničarjev dobro poučeni, gre se jim edinole zato, da imajo svoje blagajne polne in da različni »voditelji« dobro žive. Tudi v izobraževalnem oziru ni soc. demokracija do danes še ničesar storila za železničarje. Skliče jih pač zdaj pa zdaj na kakš shod, a na tem shodu se ne razlagajo različne za železničarje tako važne odločbe in postave, ne razlaga se jim različnih zdravstvenih in varnostnih stvari, zabavlja se le čez duhovščino, vero in Cerkev. S tem hoče soc. demokracija odtujiti železničarje veri, da potem čutijo v sebi popolno nezadovoljnost in so tako bolj dostopni vsemu, česar premišljen in pameten človek ne odobrava.

Naš namen pa je, dragi prijatelj, da se z vso dušo in srcem oklenemo svoje organizacije, ki nam je že v nebroj slučajih pokazala, da je res prava in demokratična organizacija, ki dela in hoče vedno delati le za blagor železničarjev.

Vabimo vas torej na dan 5. septembra t. l. v Ljubljano na shod. Pridite vsi, ki ste člani »Prometne zveze«. Pridite pa tudi vsi, ki še niste v naši organizaciji. Videli boste, kje je res pravi kraj za vas, ako hočete, da se pomaga železničarjem do boljšega časa. Pridite vsi, ki ste mlačni, ki pa vendar ne odobravate rovanja brezverske soc. demokracije. Videli boste, kje se dela za vas in kolika nesreča za železničarje je soc. demokracija. Dan 5. septembra t. l. bo naš dan, zato vsi pošteni krščanski železničarji na svidenje. Železničar.

Priporočamo našim rodbinam
KOLINSKO CIKORIJO.

A. Lukič

Slovenska

konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke in deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19.

A. Žibert

Ljubljana, Prešernove ulice

priporoča

svojo veliko zalogo čevljev

domačega izdelka.

SL. OBČINSTVU SE VLJUDNO PRIPOROČA

SPECERIJSKA TRGOVINA

IVANA TONICH

TRŽAŠKA CESTA ŠT. 4.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja in najlepša zaloga konfekcije za gospode in dečke kakor tudi vedno zadnje novosti za dame in deklince. — Cene jako nizke.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg št. 10

priporoča svojo

trgovino s klobuki in čevlji

Velika zaloga.

Solidno blago. Zmerne cene.

Velika zaloga. Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaža itd.

Velika izbira drobnega in modnega blaga: rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat itd.

Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb.

Primerna darila za godove in druge prilike.

Priporoča se velespoštovanjem

F. Meršol, Ljubljana, Mestni trg šte. 18.

Velika zaloga. Nizke cene!

Zastonj torej brezplačno dobi vsak človek

v lekarni Trnkóczy zraven

rotovža, lepo tiskano deset

zapovedi za zdravje.

Tudi po pošti se brezplačno

razpošiljajo.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta šte. 8, pritličje

lastna glavica K 354.645.15

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldne, ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilne položnice na razpolago.

Fotografski umetni zavod

Avg. Berthold

Ljubljana, Sodnijske ulice št. 15.

Izvrševanje vseh v fotografsko stroko spadajočih naročil, kakor povečavanje, reproduciranje, fotografiranje tehničnih predmetov, interierjev itd.

Vsa dela se izvršujejo točno tudi v največji množini.

Kdor hoče varno, mirno in hitro v

AMERIKO

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. deželne vlade potrjenega glavnega zastopnika

Fr. Seunig, Ljubljana

Kolodvorske ulice šte. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki velikani:

Kaiserin Auguste Viktoria nosi	25.000 ton
Amerika	24.000 "
President Lincoln	20.000 "
President Grant	20.000 "

Vožnja Ljubljana-Hamburg traja z na novo uvedenimi direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo samo 1 1/2 dneva ter ima potnik pravico porabe brzovlakov po celi črti od avstrijske meje (Eger, naprej).

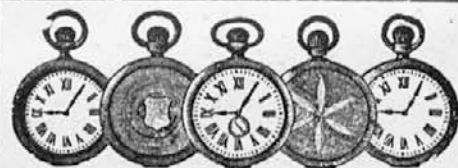
Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

priporočata

svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v konfekciji za dame.

Ustanovljeno leta 1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani Podružnica Resljeva cesta št. 2 prej g. Jos. Černe. Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro. Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam svojo izredno veliko zalogo furnitur. — Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih. Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramofone in igre.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini:

Janko Češnik

(pri Češniku)

Stritarjeve ulice LJUBLJANA Lingarjeve ulice v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštema in zanesljiva. Cene najnižje.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po 4 3/4 %, to je: daje za 200 kron 9 kron 50 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davok plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r., predsednik, podpredsednik.

Pivovarna J. PERLES

Ljubljana, Prešernove ulice 7, Ljubljana

priporoča izvrstno marčno pivo v sodčkih in steklenicah.

Najstarejša svečarska tvrdka. — Ustan. pred 100 leti.

FR. ŠUPEVC

priporoča veleč. duhovščini ter slavnemu občinstvu zjamčeno pristne čebelno-voščene sveče za cerkev, pogrebe in procesije.

voščene zvitke, izborni med-pitanec koji se dobiva v steklenicah, škatljah in skafih v poljubni velikosti ter poceni. — Za obila naročila se toplo priporoča in zagotavlja točno in pošteno postreči.

Ljubljana, Prešernove (Slonove) ulice št. 7. Perlesova hiša.

Prva slovenska modna trgovina

Engelbert Skušek

Ljubljana, Mestni trg št. 19

se najtopleje priporoča.

Blago in cene brez konkurence.

Na drobno!

A. Šarabon

Na debelo!

Glavna trgovina: Zaloška cesta 1

Ljubljana

Filijalka: Martinova cesta 24

Velika zaloga specerijskega blaga, žganja, moke in deželnih pridelkov.

Novourejena pražarna za kavo z električnim obratom.

Vsak dan sveže žgana kava.

Glavna zaloga rudninske vode.